

Unai Fernandez de Betoño
Arkitektoa

Sarraskijaleak gainean

Putreek ikusmen eta usaimen boteretsuak dituzte. AEBetatik hauteman dute Euskal Herriko haragi ustela. Adreiluaren zein arbel-gasaren artean ezkutatuta dagoena. Inbertsio funtsez eta petrolio konpainiez moztarrotu arren, mozkin azkarren bila dabiltzan harrapakariak dira. Goldman Sachs eta Lone Star, batetik. Heyco eta Cambria, bestetik. Alor ezberdinetan aritzeagatik ere, helburu berdina dute biek ala biek: besteren sarraskiaren gainetik norberaren lukurua eraikitzea. Besterik ez.

Lone Star putre funtsak Goldman Sachs multinazional haratusteljaleari irabazi egin dio azkenean, eta Kutxabanken higiezinaren erdia erosi duela iragarri zen abenduaren 18an. Merke-merke, ahal bezain laster beste batzuei garestiago saltzeko, hala azaldu ez bada ere. Baina horixe izan da John P. Grayken jabe milioidunaren *modus operandi* sistematiko etekingarria, mundu osoko bankuak “lagundu” dituen, haien menpeko zor ordaingabeak edo mailegu berankorrek merke-zurrean erosiz (%80ko jaitsierak ez dira hain arraroak), ondoren bermeeekin gelditzeko ziztu bizian. Hori buruan erosi zuen maiatzean Eurohypo higiezin maileguen bankuaren espainiar filiala ere, 3.500 euroren truke.

Hego Euskal Herriko hirigintzarako ondorio zuzenak eduki ditzakete aipatutako operazioek. Sareb beldurgarria gero eta salmenta gehiago gauzatzen ari denez, gainera, hemendik aurrera, aski zaila izan daiteke jakitea nork saltzen duen benetan lursail edo etxebizitza bat, edo bankuek zergatik eskaintzen ote duten hipoteka merkeago bat soilik higiezin jakin bat erosteko.

Eta, betikoak, ohi legez. Alegia, egoerari probetxua ateratzeko. Putre funts atzerritarrek tokiko politikari ustelgarrien beharra dutenez, fitxaketa bitxiak jazo dira. Ikus, bestela, norekin elkartu den Cerberus funtsa, zeina Bush aita-semeen gobernuetako goi kargu ohiek gidatzen duten: Jose Maria Aznar Bottella Espainiako lurzoru lege neoliberalena sortu zuen presidente ohiaren semearekin. Donald Trump lotsagabeak argi utzi zuen 2012ko udan: «Espainia gaixo dago, eta egoera horretaz aprobetxatzeko unea da».

Antzeko zerbait pentsatu zuen Patxi Lopez lehendakari ohiak Arabako lurpeari buruz. Egoera baliatzeko unea zen, nahiz eta horretarako Heyco eta Cambria bezalako enpresa estatubatuarrei arima saldu behar. Zeren eta, a zer kasualitatea, Heyco petrolio enpresa, Iker Armentia kazetariak 2011n argitaratu eman bezala, George W. Bushen hauteskunde kanpainetako diru-emaileetako bat izan zen, ondoren ingurumen arautegiaren malgutasuna trukean lortuz.

Zinez iraingarria da orain, 2014ko abenduaren 18an, PSE «fracking»-aren prozesuari 2011n hasiera eman izanaz damutzea. Sekulako harrokeriarekin, gainera, «ez naiz gorri jartzen oker geundela esaterakoan» esan baitu lasai asko Natalia Rojo ingurumen bozeramaileak. Beharbada PSE ez litzaiteke gorri jarriko, ezta ere, babes ofizialeko 4.000 etxebizitza putre funts bati saltzeko operazioak 2012an kale egin izan ez balu.

Aurretik, hitz ederrak. Atzetik, saldu. •

ILUSTRAZIOA: Unai FERNANDEZ DE BETOÑO

Gorka Zozaia
Kimikaria

Etorkizunera itzulera

Urte berri on, ezer baino lehen! Letra hauek idaztean oraindik 2014a den arren, nolabait etorkizunera bidaiatzea posible eginez, derrigorrezko mezua doa ezeren aurretik. Urtekariek hamaika gertakari politiko, ekonomiko eta sozial jasoko dituzte atzean utzi berri dugun epealdiaren bilanean. Ziur harrituko garelako bere oparotasun eta sakontasunarekin, den-dena, eguzkiari bira bakar bat eman diogun bitartean eman delarik. Zientzia komunitateak Rosetta espazio-misioa hartu du urteko gertakari nagusi gisa (lehen aldiz “Nature” eta “Science” aldizkariek bat eginda gainera), kometa bat horren gertutik aztertzeke gai izana ospatuz. Ez da gutxiagorako, gainera, Eguzki Sistema sortu zenetik gutxien eraldatu diren astro horiek baitira Lurrera ura eta materia organikoa (eta apika bizia bera) nondik heldu ote ziren argitzeko garaia, eta lortu dena 2004an Lurretik jaurtiki zen gailu bat bertan pausatzea eta bertatik bertarako informazioa bidaltzea izan baita.

Goizegi da, dena den, etorkizunera areago joateko, eta hurrengo eguzki-bira 2015. eguzki-bira izanik (tira, justu letrok idazten ditudan egunean ospatzen ei dugun jaiotza hori erreferentzia hartuta) derrigorrean egin behar dut etorkizunera itzulera. Izan ere, urratu berri dugun 2015ak ekarriko duenaz duela 30 urte inguru idatzi zen dagoneko “Back to the Future” trilogia gogoangarrian. Biziki gustatu zitzaidan zientzia fikziozko istorio hura eta ondo baina hobeto gogoratzen dut bigarren filmean etorkizuna nola marrazten zuten eta zein urruna egiten zen “2015” idatzita ikustea bera! Orduetik, “flozo kondentsadorerik” eskura ez eta pazientziaz itxaron behar izan dut Marty McFlyren moduko “aeropatin” bat eskuratzeko. Txantxa dirudi, baina, hain zuzen ere, 2014ak eman duen asmakizunetako bat izan da hori: irudian jasotzen dudana gailua, indar elektromagnetikoz ibiltzen den patina, eta noski, funtzionatzeko azpian kobrezko gainazal bat behar duena. Auto hegalariek itxaron egin beharko dute!

Egia esan, harrigarria da 80ko hamarkadaren hondarrean egindako gidoiak zenbat hurbiltzen diren egungo errealitate. Eguratsaren gaineko uneko informazioa darabilte, identifikazio polizialerako ez ezik hatz markak ateak ireki edota ordaintzeko erabiltzen dira, koiznatzeko labe bakar bat eta segundo gutxi batzuk besterik ez dira behar, aspertzearainoko telebista kate pila daude... Hori bai, badago inondik inora asmatzen ez duten detaile bat, biziki deigarria egiten zaidana: Martyren seme-alabek buruko moduko bat dute, begien aurrean pantaila bat duena, eta, etxeko telefonoak jotzen duenean, bien gailuek dir-dir egin eta «aita zuretzako da» esaten dute. Gidoilariak telefonoaren orduko erabilerari etorkizuneko kutsua ematen diote, baina errealitatetik urrun: ez dute egungo mugikorren logika bera usaindu ere egiten! Hori gertatzea, noski, normala da, baina deigarria egin zait eboluzioaren (garapenaren) izaera materialistaren adibide garbia delako: ez dago ideia bat lehendabizi eta horren gauzatze materiala gero, baizik eta alderantziz. 80ko hamarkadan dagoeneko baziren urruneko komunika-

zio gailuak, Bigarren Mundu Gerran sortu zirenetik, XX. mendean zehar garapen handia izan baitute, baina garai horretan oraindik komunikazio jakinetarako erabiltzen ziren soilik. Mende amaierarako, aldiz, oso teknologia eskuragarria da, berehala hedatzen da, eta, ohartzera, mundu guztia identifikatzen da bederatzizko zifrako zenbaki batekin. Errealitate material horren aurrean, jendeak bere joera komunikatiboa aldatu egiten du, etxeetara deitzeari uzten dio eta ideia berri bat finkatu egiten da, hamarkada bat lehenago imajinatzerik ere ez zen ideia bat: pertsona bat = telefono bat.

Etorkizunera begira jartzen naizelarik, susmoa dut egun imajinatzerik ez dugun ideia eta errealitate berri asko direla heldu behar direla eta ez gaudela oraindik horiek pentsatzeko tenorean. 2015 honetan, murgildurik gauden “garai interesgarrietan” sakontzen jarraituko dugu eta espero dudana da berandu baino lehen ideia berri horiei bide emateko, gaurtik esperientzia praktikoak, materialak, biderkatzeke gai izatea eta denbora gutxiago galtzea auto hegalarietan pentsatzen. Urte berri on, beraz! •

«Aeropatina» da 2014ak eman duen asmakizunetako bat.

GAUR8

Iratxe Esnaola
Informatika ingeniaria

Teknologia eta kontsumismoa

U lertzeraz eman nahi izaten digute kontsumoa dela, edota izan behar duela, sistema ekonomikoaren motorra. Eta beraz, ez garela langileak, kontsumistak baizik. Jendarte-klaseen inguruan dugun pertzepzioa ere aldatu digute. Non denok dugun oporretarako eskubidea. Eta gero eta urrutiago joan, hobe. Non denok dugun telefono mugikorra. Are, smartphonea, gero eta pantaila handiagoekin eta prestazio sinergizekin. Gero eta azkarrago aldatzen dugu smartphonea, gero eta lehenago aspertzen gara dugunarekin.

Nolabait, esan daiteke zerbait zaharkitua gelditzearen sentsazioa areagotu duela teknologiararen jendarteratzeak. Azken teknologia eskuratzearren beharraz edota plazeraz hitz egiten ziguten, eta digute, etengabe. Smartphonea urtean behin aldatzeaz, berritze-plan tentagarriak eskainita. 40 megapixeleko kamera integratua duten smartphoneak saltzen dizkigute jada. Garapenaren azkartasunari ezin eutsian ibiliko bagina bezala sentiarazten gaituzte. Beti atzetik, baina beti kontsumitzen, erritmoa gehiegi galdu gabe. Etengabeko zurrumbilo kontsumista da teknologiena ere. Teknologiena batez ere, esango nuke. Eta Gabonen erdian gauden honetan, aurtun ere, maitasun eta estimu gutunak izan beharrean, opari asko eta asko gailu elektronikoak izango dira (ikustekoa da gai hori lantzen duen IKEAren Gabonetako aurtengo iragarkia).

«Berria dena, berria izate hutsagatik, zaharra baino hobea dela sinestarazten digute», dio Pablo Sastrek “Gauzen presentzia” liburuan. Eta kalitate terminoetan, gero eta produktu eskasagoak ekoizten diren garaiotan, zerbait erostek plazer ematen duela dirudi. Hau paradoxa. Zerbait berria eskuratzek gozamen sortzen du. Eta zerbait berria erostek sentsazio positiboa sorraraztea bilatzen du sistemak. Eta behin sentsazioa sortuta, pertsona, pertsona baino gehiago, kontsumista da jada.

Kontsumoaren ekonomia horretan, oinarrian eta aplikazioan kokatzen da teknologia.

Teknologien bitartez, produktuen ekoizpena azkartu egin da. Baina azkartzeak ez du kalitatea bere baitan biltzen. Kontsumismoaren gorpila mantentzeko, ezinbestekoa da produktuek, izan teknologikoak edo ez, iraungitze data ez oso urruna izatea. Bi urte dituen smartphone bat zaharra da jada. Teknologia, beraz, ekoizpen prozesuak aldatuz, kontsumismoa jendartearen funtzionatzeko modu bilakatzeko tresna eraginkorrak izan dira.

Bestalde, ordea, kontsumismoa produktu teknologikoei erabat lotua dagoen jarrera da. Jarrera baita. Sistemak kontsumitzea normala dela sinestarazten digu. Are gehiago, ona dela, osasuntsua. Baina egungo sistemaren defendatzaileek “gehiegizko kontsumoa” ere definitzen dute, eta hori da “kontsumo patologiko” gisa jotzen dutena. Modu horretan, barruraino sartuko digute kontsumitzea ekintza arrun-

ta, ohikoa eta sana dela. Arrunta ez dena eta okertzat jo daitekeen kontsumoa, patologikoa delako. Eta noski, “kontsumo patologikoa” kontzeptua muturreko kasuetan soilik aplikatzen dute. Gai nontzeko guztiak, kontsumista normalak gara. Sistemak behar dituen kontsumistak, sistema bera bere horretan mantentzeko.

Hori horrela, teknologien kontsumoari ere neurria hartu behar zaio. Teknologia tresnatzat hartu behar ditugu. Abiadura handiko garapenaren duen sektorea da, baina guk gure erabilpen beharren erritmoari eutsi behar diogu.

Teknologiez harago, kontsumismoak ezin du sistema ekonomiko iraunkor eta jasangarri baten motorra izan. Eta jarrera hori, izaera kontsumista horren barneratze hori, kontrolatzea ezinbestekoa da, beste sistema ekonomiko bidezkoago batean sinesten badugu. •

Etengabeko zurrumbilo kontsumista da teknologiena ere.

Jon HERNÁEZ | ARGAZKI PRESS

arkitektura/ zientzia / teknologia

3 BEGIRADA: